

puja, a porta principalis sinistra körzetében. A terület jelenleg játszótérként funkcionál – 70 évvel ezelőtt, 1934-ben itt kezdte meg a tábor tervszerű kutatását dr. Nagy Lajos. Feltárásunk során bebizonyosodott, hogy nem történt meg a terület teljes feltárása.

A táborfalra merőlegesen húzott szelvényeinkben megtaláltuk a Kr. u. 2. század 2. felére keltezhető periódust: a porta principalis sinistra két szögletes kaputornyát, melyek közül a keleti egy részét a hozzá csatlakozó táborfal egy kisebb szakaszával együtt az alapozásig visszabontották. A két kaputorony közt megtaláltuk a táborba bevezető út nagy kövekkel burkolt, kezdeti szakaszát. Ehhez az építési periódushoz tartozott a táborfallal párhuzamosan futó, kettős táborárok közül a külső, sekélyebb. A Kr. u. 4. században a kaput egy patkó alakú toronnyal elfalazták – belső részén többszörösen megújított terrazzo padlót találtunk, ezen apróra tört, másodlagosan átégett tegula-töredékeket. A feltárás során talált mintegy százötven bélyeges téglatöredéknek kb. 90%-a a coh. I. (milliaria) Surorum Sagittariorum-hoz köthető, a többi a leg II. Adiutrix gyártmánya. A 4. századi építkezéshez felhasználtak korábbi kőfaragványokat, pl. feldarabolt kőoszlopokat, feliratos kőemlék keretelésének töredékét és korábbi sírkő feliratos részének darabját. A 2. századi, kőburkolatos út táboron belüli szakaszára épületet emeltek, melynek falai közül a külső falnál meszes kötőanyagot alkalmaztak, a belső, osztófalaknál csak agyag van a kövek közt.

A 4. századi periódushoz tartozó táborárok közelebb került a táborfalhoz, mélyebb és szélesebb a korábbi ároknál. A táborfal közvetlen közelében feltártunk egy téglasírt, melybe gyermeket vagy fiatal felnőttet temettek mellékletek nélkül. A sírt alkotó bélyeges téglák nem köthetőek a fent már említett csapatokhoz.

A leletanyagból megemlítendő 1-1 korai és késői mécses, csont hajtúk és dobókockák, bronzfibulák, áttört és lemezes övveretek, csatok, vas lándzsahegy. Különösen jelentős a táborfalon kívül előkerült bronzcsengettyű, votív bal kéz és Minerva bronzszobra (lásd a borítón!), melynek közeléből napvilágra került Priapus töredékes agyagszobrocskája is.

Datáló leleteink közül említendő a 600 db terra sigillata töredék és a száznál több érem.

A terra sigillaták forgalma – dr. Gabler Dénes meghatározása szerint – a táborban a Kr. u. 2. sz. 2. felében indult meg. Az érmek 80%-a még restaurálatlan, a már restaurált pénzek Diocletianustól Arcadiusig keltezhetőek.

Munkatárs: Fáncsi Tamás fotós, ásatási technikus.
MARÓTI ÉVA

371. Szentlőrinc-káta, határ mente

(Pest megye) Á

2004. január 26-án Langó Péter régész kollega jelezte, hogy illegális homokbányászással korai Árpád-kori te-

metőt bolygattak meg, részben elpusztítottak. A szabálytalan bányászás tovább folyt, ezért március 11-én a polgármesterrel együtt rövid szemlét végeztünk az egyértelműen illegális bányában.

Ez a község határának É-i, Pusztamonostorral határos csücskében van, a Pusztamonostorra vezető műúttól 100–200 m-re DK-re, 50–70 m-re a megyehatártól, egy ÉNy-DK-i irányú, elég keskeny dombhát ÉK-i oldalában. A bánya területén egy-két nappal előbb tereprendezést végeztek, a bányagödröket elegyengették, részben betöltötték. A műúttól kb. 50 m-re kezdődő dombhát legmagasabb részében, kb. a domb hossztengegyétől ÉK felé levő kb. 60×30–35 m-es területen folyt a homokbányászás, aminek nyomát részlegesen eltüntették. A bánya területén leletet nem találtam, a szélein foltot nem tapasztaltam. A DNy-i bányaszél mellett, középtől kissé ÉNy felé embercsontok hevertek a vetett és vetetlen terület találkozásánál (koponyatöredékek, néhány borda és csigolya, combcsont, ujjperec), részben a felszínen, részben a talajból kibukkanva, nem az utóbbi napokban-hetekben kerültek felszínre. A bánya ÉNy-i széle mellett, a dombhát tetején kb. 20×20 m-es területen levő mélyedések egy korábbi bányászás nyomai. Hasonlóan korábbi bányászásra, minimum a termőréteg elhordására utaló nyomokat tapasztaltam a bánya DK-i végénél, a dombhát tetején, kb. 30×30 m-es területen.

DINNYÉS ISTVÁN

372. Székely, Háromsarkú föld

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) LT, Sza

A 2001. évi terepbejárás során a 4. sz. út Székelyt elérülő tervezett szakaszán sárga homokos, alacsony dombháton kevés őskori és Árpád-kori(?) cserepet gyűjtöttünk (10. sz. lelőhely). A nyomvonal Székely községtől nyugatra a 4. sz. út északi oldalán, az úttal párhuzamosan fut, ahol 0,1 hektáron 2004-ben végeztük el a megelőző feltárást. Ennek során 6 D-É-i tájolású, szegényes leletanyagú, bolygatott császárkori sírt tártunk fel. Közülük 3 körárkos volt, a további 3 temetkezés a körárkokon kívül, de azok szomszédságában helyezkedett el. A késő császárkori–hun kori település objektumai közül 2 veremházat és 140 további objektumot (gödör és kút?) bontottunk ki. Tisztáztuk a telep és a temető nyugati és keleti határát. A település mind északon, mind délen, a temető pedig elsősorban délen áthúzódik a nyomvonalon kívüli feltáratlan területre. A nyelés során objektumhoz nem köthető szórvány kelta bronzfibula került elő, mely közeli további lelőhelyre utalhat.

A leletanyag a nyíregyházi Jósa András Múzeumba került.

Munkatársak: Babolcsi Andrea régész, Pintye Gábor technikus, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Svéda Csaba rajzoló.

GERGELY BALÁZS